

MOTIVACE

Zora Syslová

Motivace

Stimulace

Podpora

Manipulace

MOTIVACE

Vyjadřuje přeneseně souhrn všech skutečností, které podporují nebo tlumí jedince, aby něco dělal, či nedělal. Je to proces, který určuje směr, sílu a trvání chování.

- **Motiv** - je hypotetickou dispozicí k motivaci. Je činitel, který zvyšuje intenzitu výkonu a chování, to znamená je energizujícím činitelem, je to i činitel, který určuje směr či obsah chování k dosažení určitého cíle. Je tedy i činitelem motivačním.
- **Zdroje lidské motivace – incentive** (hmotné i nehmotné stimulační pobídky, které vyvolávají nebo zesilují motivaci).

MOTIVACE

○ Vnitřní -

aneb „*tak to chci, tak je to správné*“.

Souvisí

- s uspokojováním potřeb
- s příjemnými pocity,
- zvnitřněnými hodnotami.

○ Vnější -

aneb „*udělám to pro odměnu nebo abych se vyhnul / a nepříjemnostem*“

Činnosti:

- u kterých nevidíme smysl,
- které neuspokojují naše potřeby,
- které „musíme“.

Jde o podporu při cestě od
„závislosti k nezávislosti“, tedy k
rozvoji plně autonomní osobnosti.

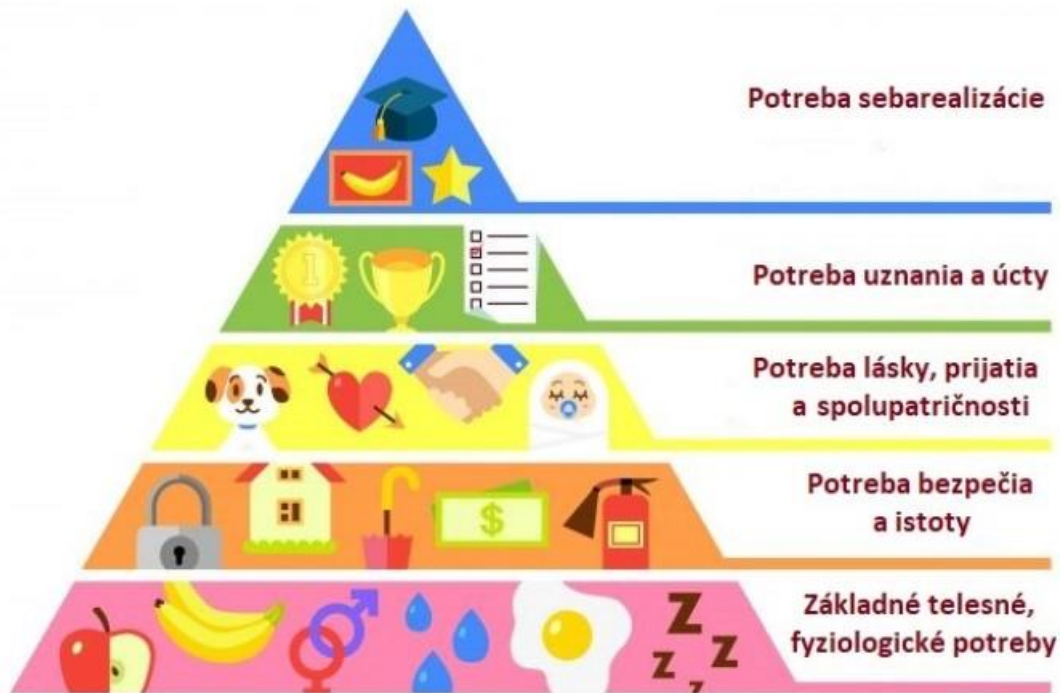
PODMÍNKY K UDRŽENÍ VNITŘNÍ MOTIVACE:

- Smysluplnost
- Spolupráce
- Svobodná volba
- Zpětná vazba

HIERARCHIE POTŘEB

A. H. MASLOW

Růstové

Nedostatkové

VNITŘNÍ MOTIVACE

Uspokojení potřeb

- učitel (pocit bezpečí)
- zvědavost (seberealizace)
- ostatní děti (sounáležitost, přátelství)
- ...

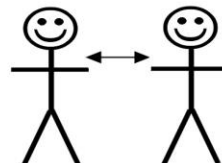

MOTIVAČNÍ NÁSTROJE

VNITŘNÍ MOTIVACE

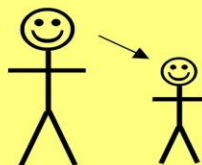
ZODPOVĚDNOST, INICIATIVA
VYSOKÁ SEBEÚCTA

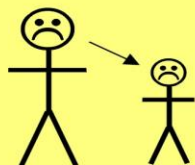
Uznání, ocenění
zpětná vazba
empatie, podpora
možnost výběru
popis, informace
já-výroky
rovné šance
spoluúčast na řešení
problému ...

VNĚJŠÍ MOTIVACE

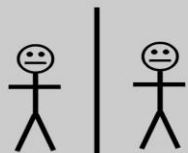
POSLUŠNOST
ZÁVISLOST NA AUTORITĚ

Pochvaly
odměny
"laskavá manipulace"

ŽÁDNÁ MOTIVACE

Nezájem
lhostejnost
ignorování

Tresty
vyčítání
vyhrožování
příkazy, zákazy
shazování, ironie
moralizování,
citové vydírání
srovnávání
proctví ...

RIZIKA SOUTĚŽÍ

J. NOVÁČKOVÁ

- Vytvářejí návyk na vnější motivaci k výkonu. Odnaučují děti dělat věci kvůli nim samotným, ale učí je, že jediné důležité je zvítězit, nikoliv dělat věci, jak můžeme nejlépe.
- Učí děti odvozovat pocit vlastní hodnoty hlavně od výkonu, od toho, zda podají lepší či horší výkon než druzí.
- Budují specifické postoje k druhým lidem – učí je vidět jako soupeře a překážky svého úspěchu, nikoliv jako možné spolupracovníky při vytváření něčeho pozitivního a smysluplného.
- Jsou velkou překážkou pro osvojení dovedností potřebných ke spolupráci.
- Tím, že jsou příležitostí k podvodům a podrazům, ohrožují morální vývoj dětí.
- Ze své podstaty zvyšují agresivitu a tím zasahují do vztahů, do klimatu třídy.

SOCIÁLNÍ POTŘEBY:

- Potřeba místa
- Potřeba bezpečí
- Potřeba podnětu, péče a výživy
- Potřeba podpory, opory
- Potřeba limitu

ZÁKLADNÍ DUŠEVNÍ POTŘEBY DÍTĚTE DLE MATĚJČKA

- **Dostatek podnětů** - dostatečným množstvím podnětů přiměřených mentálnímu věku dítěte. Podněty musí mít zaměřeny na emocionální i kognitivní složku osobnosti dítěte. Musí také rozvíjet motoriku, jejíž úroveň je úzce propojena s rozvojem psychických funkcí. Uspokojování potřeby stimulace vede organismus dítěte k aktivitě.
- **Smysluplný svět** - pravidelný režim a zachovávání určitého systému a řádu při různých životních činnostech. Díky tomu děti mohou lépe chápat hlubší smysl věcí, vytvářet soustavu zkušeností a tím rozvíjet schopnost efektivního učení a schopnost přizpůsobovat se životnímu prostředí.
- **Životní jistota** - jistota a bezpečný vztah s pečující osobou. Díky uspokojení této potřeby se dítě může pustit do cílevědomých poznávacích, pracovních i společenských aktivit.
- **Pozitivní identita** - vědomí vlastní osoby a vlastního já, sebeúctu. Osoba si je tak vědoma své společenské hodnoty. Iniciativou pak dochází k zapojování do praktického života a motivaci chování.
- **Otevřená budoucnost** - směřuje k vytváření reálné představy o životě, vytyčování perspektivních cílů a přesvědčení o smyslu života. Je pro člověka nadějí, že se vzdálených cílů podaří skutečně dosáhnout.

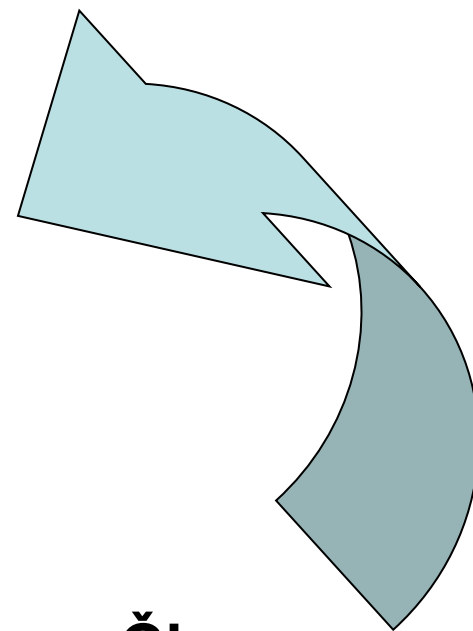
Rozum

(smím – nesmím)

2

Změna postoje

6

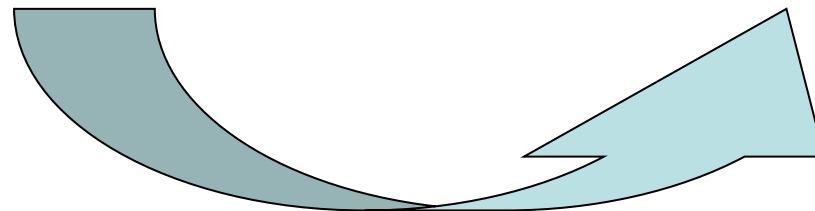
Činy

(umím – neumím)

1

Výdrž

5

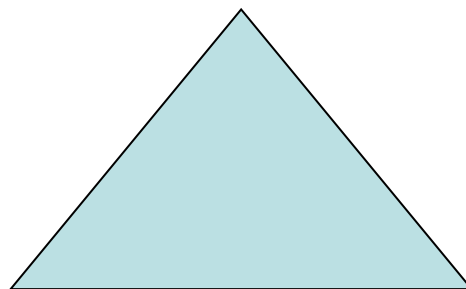
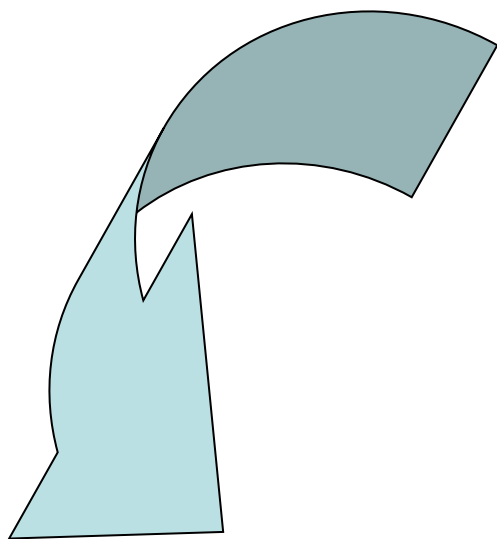
Emoce

(chci – nechci)

3

Energie

4

PROFESIONÁLNÍ CHYBA

- snaha motivovat dítě (žáka, studenta) učitelem, přes komponentu „emoce“, tedy aby dítě „chtělo“,
- vede to zpravidla k vymlouvání (dokazování učiteli), že „tak jak on to chce to není možné“.

PODPORA JEDINCE

- nastartování pozitivní změny (podpora učení – motivace) je v oblasti „činy“,
- apelujeme na složku „umím“, protože dítě si plně uvědomuje, že „toto umí“ a v osobní historii dokáže najít důkazy o zvládnání,
- problém je pak posazený do jiné roviny – „rozhodnout se začít“,
- pokud učitel svým vyjádřením důvěry, opírajíc se o kladný vztah mezi ním a dítětem, důsledně argumentuje a dává podporu, lze předpokládat, že dítě zahájí proces (mozek dává signál „smíš“).

Pokud se podaří „otevřít“ dvě komponenty (umím a smím), je velmi pravděpodobné, že se „otevře“ i komponenta třetí – „chci“.

Jestliže jsou všechny tři zásadní komponenty rozhodovacího procesu v kladném pásmu, vloží do zahájené aktivity dítě více energie, investuje do učení více času („neodbude ji“), vydrží u ní (bude potřebovat podporu).

Tento model motivace vede ke zvýšení učebního výkonu.

